

Utbildningsinspektion i Bräckegymnasiet

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan

Bräcke gymnasiet	Antal elever
Gymnasieskola	797

Utbildningen vid skolan omfattar det nationella programmet Byggprogrammet (BP) med samtliga inriktningar och den lokala inriktningen Möbel- och industrisnickare, Fordonsprogrammet (FP) med inriktning Transportteknik samt specialutformat naturvetenskapligt program, Hippologi (HI), som ibland benämns Göteborgs Ridgymnasium. På skolan finns också Programinriktat individuellt program (PRIV) samt Lärande i arbetslivet (LIA - Anläggning, Betong med mera). Inom BP kan eleverna också välja att det i utbildningarna ingår lärande i arbetslivet (LIA).

Skolan har verksamhet på tre olika platser på Hisingen i Göteborg. Byggprogrammet finns på Lindholmen, Transportteknik på Stora Holm och Hippologi på Stora Holm och Alleby (Alleby Ridskola). Skolans huvudbyggnad ligger på det expansiva Lindholmenområdet, Norra Älvstranden. Många elever kommer från andra kommuner i Göteborgsregionen. Flertalet elever har lång skolväg.

Den 1 januari 2005 genomfördes en omorganisation. I ledningen för varje sektor finns en rektor som ansvarar för undervisning, elever och lärare. Den tidigare rektorn är nu övergripande verksamhetschef och tillika rektor.

Genomförandet av inspektionen i Bräcke gymnasiet

Skolverket sände den 24 maj 2004 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Bräcke gymnasiet har bestått av Undervisningsråden Hans Enckell och Monica Gillenius. Besök i Bräcke gymnasiet inleddes den 2 december och avslutades den 7 december 2004. Besöket omfattade sammanlagt tre dagar.

Skolverket följer upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

För gymnasieskolorna upprättas även en sammanfattande rapport där övergripande förbättrings- och kritikområden tas upp. Skolrapporten bör därför alltid läsas ihop med gymnasierapporten.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Bräcke gymnasiet, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Bräckegymnasiet genomfördes intervjuer med eleverna, lärarna, rektorn, studierektorer samt elevvårdspersonalen (hälsolaget). Lektioner i såväl kärn- som karaktärsämnen besöktes. Under besöket fördes också samtal med eleverna och lärarna i anslutning till lektionsbesöken.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit Göteborgs kommuns eget kvalitetsarbete med balanserad resultatredovisning, kallad Balansen, där alla kommunala och några fristående gymnasieskolor deltar.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Bräckegymnasiet finns som ett övergripande mål att utveckla demokratin. Som effektmål anges att fler elever i "Balansen" skall anse att de har inflytande och ansvar. För att nå effektmålet finns ett antal områden angivna. I skolans årliga årsredovisning framgår bland annat att skolan utvecklat arbetet med formellt elevinflytande. Skolan bedömer också att införande av intern-tv och utbyggnad av kök och elevutrymmen på Stora Holm, är "bra exempel på att elevengagemang lönar sig". De elever som engagerat sig i elevdemokratiskt arbete har fått tillgodoräkna sig kursen elevdemokrati som är en lokal kurs. (Se även avsnitt 6 Tillgång till utbildning).

Enligt "Balansen" och elevenkät genomförd 2004 ligger skolan för inflytande och ansvar bland eleverna, nära det medelvärde som finns för de kommunala gymnasieskolorna i Göteborg. Vid intervjuer med eleverna framgår också att det är stora variationer mellan olika program. Eleverna på Hippologiprogrammet utövar ett aktivt inflytande och tar ett större ansvar, medan eleverna på de andra programmen behöver utveckla sitt inflytande.

Ett annat övergripande mål för skolan är att "Vi skall bekämpa diskriminerande fördomar och attityder och bejaka mångfald". Skolan har också bedrivit ett värdegrundsarbete sen några år tillbaka. Målet är att under 2006 nå fram till en för elever och personal gemensam så kallad värdeplattform i form av ett dokument som undertecknas av alla anställda individuellt. Den lokala kursen livskunskap som omfattar 50 poäng är obligatorisk för samtliga elever. (Se även under avsnitt 6 Tillgång till utbildning).

Enligt "Balansen" är resultaten för Bräckegymnasiet i stort jämförbara med övriga kommunala gymnasieskolor i Göteborg. På ett område avviker dock skolan. Hela 54 procent av eleverna svarar att det förekommer våldssituationer

på skolan. Det är också inspektörernas intryck att det är eleverna på Stora Holm som är värst utsatta. Skolledningen har uppfattningen att det främst är situationer i samband med bussresorna till och från skolan som är anledningen till detta. Vid intervjuer och samtal med eleverna framträder dock bilden av att det även är i skolmiljön på Stora Holm som dessa situationer inträffar. Eleverna anger också att det kan förekomma ett grovt språkbruk och rasistiska tendenser. På Stora Holm kan även elever från andra utbildningar och skolor vistas i bland annat matsalen och på skolområdet.

Elevintervjuer visar att motivationen är större i karaktärsämnen än i kärnämnen.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten av skolans arbete med normer och värden är godtagbara, men att skolan behöver göra riktade insatser för utbildningarna på Stora Holm för att . Det finns också behov av att öka elevernas inflytande och delaktighet.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

I Bräcke gymnasiet är kunskapsresultaten svåra att bedöma. Skolan saknar i stor utsträckning rutiner för uppföljning av resultaten. I kvalitetsredovisningen för 2003 finns angivet att det saknas en "relevant" sammanställning av nationella prov för 2003 men att en sådan kommer att göras under 2004. Vid inspektörernas besök i november 2004 finns fortfarande ingen sammanställning.

I en sammanställning från utbildningsförvaltningen över slutbetygen för avgångseleverna 2003/04 framgår att 78 procent av skolans elever fick slutbetyg 2004. Positiva resultat har BP som har 93 procent elever med slutbetyg. Bland eleverna på PRIV går 73 procent vidare till ett nationellt program. Däremot får endast 62 procent av eleverna på FP slutbetyg. Även bland de elever som läser individuellt specialutformat program är det få elever som får slutbetyg - endast 67 procent. Hippologiprogrammet startade hösten 2003 och de första eleverna med slutbetyg lämnar skolan våren 2005. På FP har 8 procent och på BP 2 procent av eleverna reducerat program.

Medelvärde för slutbetygen är följande (riksgenomsnitt inom parantes); BP 11,3 (12,2), FP 10,9 (11,4) och individuellt specialutformat program 8,8 (11,4 med anknytning till FP).

Intervjuade elever känner i varierande grad till målen för utbildningen. Inspektörerna bedömer att variationen är alltför stor mellan program, kurser och enskilda lärare. Målen tydliggörs inte för eleverna vid kursstart och uppföljning och utvärdering sker i begränsad omfattning.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten för kunskaper är godtagbara. Det är dock många elever som inte når målen på Fordonsprogrammet, då de lämnar detta utan slutförande.

Kunskaperna om utbildningens mål är varierande. Skolan har inte vidtagit åtgärder för att eleverna skall få bättre insikt i lärandet.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

I Bräcke gymnasiet görs ansträngningar för att öka elevdemokrati och elevernas inflytande. Det finns personal som har till uppgift att stödja elevrådet i deras arbete. Vid skolan finns elevskyddsombud, som deltar i miljöronder. Alla elever och föräldrar skriver i årskurs 1 under ett kontrakt där de förbinder sig att följa skolans etiska regler.

Samverkan sker i skolans formella samverkansorgan. Elevrådet består av elever från skolans samtliga utbildningar. Det finns elever på skolan som inte anser att inflytande är viktigt och som menar att elevrådet inte har någon betydelse för dem. Skolan ger i sin kvalitetsredovisning (2003), utifrån ombyggnader av kök och elevutrymmen på Stora Holm, exempel på att elevengagemang lönar sig. Elever i elevrådet framför att de "tvingas in på möten varannan vecka" vilket de uppfattar som negativt eftersom de uppfattar att rektorn ändå inte lyssnar på dem. Kontakterna med biträdande rektorn och studierektorerna bedömer eleverna vara bättre. Klassråd hålls i varierande utsträckning och fungerar enligt uppgifter från eleverna inte så bra. Elevernas inflytande på klassrumsnivå är begränsat till undervisningen i karaktärsämnen. Det framkommer vid intervjuer att eleverna uppfattar studierna mellan APU-perioderna som ansträngande då stora delar av kärnämnen och övrig teori skall genomföras koncentrerat på kort tid.

Ofta fungerar personalen på skolan som goda vuxenförebilder. Skolan har en handlingsplan mot olika former av kränkande behandling men den används i varierande grad. Eleverna säger att olika typer av kränkande behandling är vanligt förekommande på Stora Holm. När elevrådet tar upp konkreta händelser med rektorn, upplever de att problemen bagatelliseras eller nonchaleras. Enligt elevenkäten från 2004 svarar hela 23 procent av skolans elever att de blivit utsatta för trakasserier eller annan kränkande behandling. Det är den högsta siffran bland de kommunala gymnasieskolorna i Göteborg.

Förebyggande hälsofrämjande arbete sker i olika former. Skolan har två så kallade elevhälsolag bestående av kuratorer, skolsköterskor, specialpedagoger och fritidspersonal (skolvårdar). Tonvikten i elevhälsolagens uppdrag ligger på ett

hälsofrämjande arbete. En betydande del av arbetet sker inom ramen för den lokala kursen livskunskap. Kursen är obligatorisk för alla elever i Bräcke gymnasiet och tar upp områden som attityder, värderingar, rasism, levnadsvillkor, manligt/kvinnligt, jämställdhet med mera. Den pedagogiska metoden beskrivs vara samtalsforum och värderingsövningar av olika slag och kursen integreras med andra kurser och ämnen. (Den lokala kursen livskunskap tas också upp under avsnitt 6 Tillgång till utbildning).

Ett bra exempel på hälsofrämjande arbete är den samverkan som sker mellan idrottslärare, bygglärare och byggbranschen i projektet "Aktiv byggare". Syftet med projektet är att skapa nya modeller och arbetssätt för att öka medvetenheten om fysisk aktivitet och lämplig kost hos eleverna på BP i syfte att minska antalet framtida arbetsskador.

Inspektörerna uppfattar i övrigt att skolan har dåliga förutsättningar till ett aktivt hälsofrämjande arbete genom undervisningen i idrott och hälsa. Skolan har begränsad kontakt med idrottslärarna, bland annat beroende på att de är anställda på en annan gymnasieskola. På enheten Stora Holm är dock idrottslära- ren anställd av skolan.

Samtliga elever har tillgång till skolhälsovård. Hälsosamtal genomförs med samtliga elever i årskurs 1. Eleverna har också tillgång till skolläkare.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det finns brister i skolans arbete med arbetsmiljö och delaktighet. Det är angeläget att skolan också i praktiken tillämpar handlingsplanen mot kränkande behandling samt omgående vidtar åtgärder om någon utsätts för någon form av kränkande behandling. Det krävs också en lyhördhet för elevernas synpunkter och att åtgärder vidtas med anledning av resultaten från "Balansen".

Skolan bedriver ett mycket intressant samarbete med byggbranschen i en satsning på förebyggande hälsoarbete för eleverna på BP. Inspektörerna uppfattar också att skolan har ambitioner att arbeta med olika slags förebyggande hälsoarbete men ser det som ett fortsatt utvecklingsområde.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om poängplan och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

I Bräcke gymnasiet finns som övergripande mål ur verksamhetsperspektivet att "det livslånga lärandet skall grunda sig på varje individs unika förutsättningar". Som effektmål anges bland annat att:

- varje elev skall ha en individuell utvecklingsplan som utvärderas regelbundet,

- den genomsnittliga betygsnivån skall höjas med minst 0,2,
- elever som går ut gymnasiet med slutbetyg skall öka med minst 2 procentenheter.

I Bräckegymnasiet förekommer lokala tolkningar och konkretiseringar av de nationella kursplanerna i varierande grad. Målen tydliggörs inte för eleverna vid kursstart och uppföljning och utvärdering sker i begränsad utsträckning.

Skolans mål är att eleverna skall arbeta i små grupper eller som det anges i broschyren "Praktiskt taget jobb direkt" – "Aldrig fler än 20 elever i varje grupp." Det framhålls att arbete i små grupper ökar kvaliteten i utbildningen och att små grupper innebär en lugnare arbetsmiljö samt att läraren har chansen att ge varje elev tillräckligt med tid och uppmärksamhet. Det är också inspektörernas uppfattning att små undervisningsgrupper är vanligast förekommande. Där- emot kan konstateras att det kan vara större grupper på hippologiprogrammet.

Eleverna som går Hippologiprogrammet, uttrycker att undervisningen i vissa av de naturvetenskapliga kurserna inte alltid fungerar så att de kan tillgodogöra sig innehållet. Eleverna uppger vidare att de är tvungna att läsa ett utökat program. Enligt rektor är det dock ingen elev som läser ett utökat program. Inspektörerna har också fått en lista av eleverna, där de påtalar ett stort antal brister avse- ende verksamheten på Alleby. Eleverna anger att stallet i många avseenden ger en bild av hur hästhållning inte skall bedrivas. (Se vidare i avsnitt 7 Resurser).

Som tidigare nämnts är det problem med undervisningen i idrott och hälsa. Enligt intervjuer med såväl elever som personal är det många elever som inte deltar i undervisningen. Det är mycket angeläget att skolan kartlägger situationen.

Eleverna har individuella studieplaner men de som inspektörerna tagit del av visar på brister då de inte beskriver i vilken utsträckning det handlar om full- ständig, utökat eller reducerat program. Utvecklingssamtalen skall genomföras med den individuella studieplanen som grund. Inspektörerna uppfattar att ut- vecklingssamtal inte genomförs varje termin.

Skolan har rutiner för arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Skolan är mottagande skola från cirka 60 olika grundskolor. Många elever kommer också från orter utanför Göteborg. För att få information om elevers eventuella stöd- behov skickas en enkät till samtliga blivande elever i årskurs 1. Skolan får då en första uppfattning om elevernas behov. Under elevernas första tid på skolan görs en test av alla nya elever i engelska, matematik och svenska.

Trots ett omfattande utvecklingsarbete ger personalen uttryck för att stödbeho- vet vid skolan är så stort att elever som har behov och rätt till stöd, inte får det. Inspektörerna bedömer också att skolan inte kan tillgodose elevernas rätt till särskilt stöd. Inte heller åtgärdsprogram upprättas för alla elever som har behov av detta.

Undervisningen i grundskolans kurser för obehöriga elever som går PRIV, lig- ger enligt eleverna ibland parallellt med annan undervisning, vilket eleverna uttrycker missnöje med. Exempelvis överlappar undervisningen i engelska den i karaktärsämnet. Rektor anger att någon parallelläggning inte förekommer.

Vid lektionsbesöken upplevde inspektörerna stora skillnader i arbetssätt, elev-engagemang och aktivitet. De flesta lärarna upplevs som engagerade och kompetenta, men en skolgemensam diskussion om skolans uppdrag saknas. Inspektörerna har tagit del av hur ett av arbetslagen, "Flexlaget", arbetar. I gruppen förs en livlig diskussion om elever och lärande, önskemål om ändamålsenliga lokaler, flexibelt schema med mera. Även flera lärare i andra arbetslag gör ett gott arbete, vilket iakttas vid lektionsbesök. Möjligheten att ta tillvara goda exempel begränsas dock av att undervisningen vid skolan inte debatteras och utvärderas övergripande under rektorns ledning. Flera lärare framför att de saknar en pedagogisk ledning som möjliggör ett förtroendefullt samarbete kring skolans pedagogiska och didaktiska utveckling och därmed samtliga elevers möjlighet att nå en bättre måluppfyllelse.

Skolan gör inte några sammanställningar av resultat från de nationella proven. Syftet med nationella prov är att lärarna skall använda dessa som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna skall bli så enhetliga som möjligt över landet. En systematisk diskussion om betygssättning såväl inom skolan som jämförelser med andra skolor saknas. Vid genomgång av skolans betygskataloger och vid intervjuer med skolledningen framgår att betygen inte analyseras. Ett antal exempel finns på betygssättning som kräver en grundlig genomgång av skolan. En matematiklärare grundar betygssättningen enbart på resultaten från nationella prov. I vissa kurser och av vissa lärare sätts ett stort antal IG. Sammantaget visar kvalitetssäkringen av betygssättningen följaktligen på brister. De övergripande mål om höjning av betyg som finns återgivna i inledningen av avsnittet förefaller, mot bakgrund av de beskrivna bristerna, inte vara realistiska.

Det är inspektörernas uppfattning att övergripande rutiner för att garantera en likvärdig betygssättning saknas på skolan. Rektor har ett övergripande ansvar för betygens likvärdighet, dels som ansvarig för den pedagogiska ledningen, dels mer specifikt för betygssättningen.

Skolans styrka är de omfattande kontakter som finns med arbetslivet. De externa handledarna för eleverna vid olika företag, som skolan samarbetar med, får utbildning och information om vad arbetsplatsförlagd utbildning (APU) innebär och skolans planering för varje elev genomförs på ett noggrant sätt. Varje elev får ett intyg från respektive APU-plats som de har god nytta av då de efter avslutade studier skall söka ett arbete. Kvaliteten på skolans APU är mestadels god.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans arbete med den pedagogiska verksamheten inte är godtagbart. En övergripande planering och styrning för det pedagogiska arbetet saknas.

Skolan behöver se över hur undervisningen i idrott och hälsa organiseras och fungerar. Undervisningen i de naturvetenskapliga kurserna för elever på Hippologiprogrammet bör också utvecklas.

De individuella studieplanerna behöver utvecklas. Alla elever som är i behov av särskilda stödåtgärder skall erbjudas detta och åtgärdsprogram skall upprättas.

Skolans arbete med kvalitetssäkring av betygssättning bör förbättras.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Utbildningsnämnden har ansvaret för gymnasieskolan. I ledningen av utbildningsförvaltningen finns en skolchef. I förvaltningsledningen (strategiska ledningsgruppen) ingår också ekonomichef, personalchef, planeringschef, teknisk chef, utvecklingschef med flera. Skolchefen och utvecklingschefen har sedan något år gjort verksamhetsbesök i de olika gymnasieskolorna

Vid inspektionsbesöket i december 2004 framför elever och personal att ledarskapet på skolan är oklart. Inspektörerna uppfattar att det omfattar såväl ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation som rektors ansvar och befogenheter. Organisationens hierarkiska struktur gör det svårt för biträdande rektor och studierektorer att leda verksamheten. Samtal med lärare anger att Bräckegymnasiet upplevs som "två skolor", en på Älvstranden och en på Stora Holm, och att information och samarbete inte alltid fungerar. Flera lärare framför även att de saknar en pedagogisk ledning som möjliggör ett förtroendefullt samarbete kring skolans uppdrag. Fattade beslut accepteras av personalen, men elever och personal upplever en bristande delaktighet. Det framkommer att det finns en viss rädsla att framföra avvikande åsikter.

I Bräckegymnasiet har i likhet med övriga av kommunens gymnasieskolor ledningsorganisationen förändrats vid årsskiftet 2005. Anledningen till förändringen beror på en tidigare mycket ansträngd situation för skolledarna med hög arbetsbelastning, många och spridda arbetsuppgifter och litet utrymme för pedagogiskt ledarskap. Vid inspektörernas besök i november 2004 har Bräckegymnasiet en rektor, en biträdande rektor och tre studierektorer. Nu har rektorn blivit verksamhetschef tillika rektor och biträdande rektorn samt studierektorerna blivit rektorer. Grundtanken med den nya organisationen är att ansvaret inom ledningen fördelas utifrån kärn- respektive stödverksamhet. Kärnverksamheten med undervisning, elever och lärare, sköts av rektorerna. Rektorerna har också hand om det pedagogiska ledarskapet. Verksamhetschefen ansvarar för all kringverksamhet som elevhälsovård, skolrestaurang, lokaler och andra tjänster som inte är rent pedagogiska. Verksamhetschefen har ett övergripande ekonomiskt ansvar och fördelar så kallade pedagogiska budgetar. I dessa finns pengar till lärarlöner, läromedel och förbrukningsmaterial. I februari 2005 finns ännu ingen information på skolans webbplats om den nya ledningsorganisationen.

Den kommunala skolplanen innehåller de mål och riktlinjer som Göteborgs kommun prioriterat och fastställt skall gälla för skolan. I utbildningsnämndens årliga budget fördjupas och konkretiseras dessa prioriterade målområden. Skol-

planen och budgeten kompletteras med skolans lokala arbetsplan samt verksamhetsplan som beskriver hur man organiserat verksamheten för att uppnå målen för utbildningen.

Skolan upprättar årligen en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. I skolans kvalitetsredovisning redovisar skolan de övergripande mål och effektmål som finns formulerade i utbildningsnämndens årliga budgethandling.

Som underlag till de uppföljningar och utvärderingar, som redovisas i kvalitetsredovisningen under varje målområde, ligger statistik och resultat från "Balan- sen".

Inspektörerna ser att det saknas ett systematiskt arbete där skolans personal under ledning av sin skolledning arbetar med att utvärdera och kvalitetssäkra verksamheten samt dokumentera detta i en kvalitetsredovisning. Det krävs också en lyhördhet för elevernas synpunkter och att åtgärder vidtas med anledning av resultaten från elevenkäten. Analysen av denna bör också utvecklas så den inte alltid utgår från medelvärden. Skolledningen gör ingen analys och värdering av skolans samlade resultat. Skolans kvalitetsredovisning upplevs inte vara förankrad i verksamheten. Förbättringsarbete pågår mer på grund av enskilda lära- res insatser än att det sker i mer organiserad form där uppföljning och utvärde- ring resulterar i slutsatser om förbättringsåtgärder.

Inspektörerna har inte tagit del av formella beslut fattade av rektorn angående reducerat program för elever med påtagliga studiesvårigheter samt utökat pro- gram för elever.

Protokoll har inte förts vid elevvårdskonferenser och rektor har inte alltid del- tagit.

Hippologiprogrammet startade hösten 2003 och benämns i skolans informa- tionsbroschyr även som Göteborgs ridgymnasium. Utbildningen bygger på ett samarbete mellan Bräckegymnasiet på Stora Holm och Alleby Ridskola på Hi- singen. Vid intervjuer med eleverna på hippologiprogrammet uttrycktes kritiska synpunkter mot verksamheten på Alleby Ridskola. (Se även avsnitten 4 och 7).

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den nya ledningsorganisatio- nen ger möjlighet till en tydligare ansvarsfördelning och ledarskap. Det återstår nu ett omfattande arbete för rektorer att utveckla det pedagogiska ledarska- pet. Detta bör ske nära lärare och elever för att öka delaktigheten och skapa ett förtroendefullt samarbete.

Arbetet med kvalitetssäkring av skolans resultat, kvalitetsarbetet generellt och förbättringsarbetet behöver utvecklas. Skolan bör i sin kvalitetsredovisning på ett tydligare sätt värdera och bedöma måluppfyllelsen i relation till de nationella målen. I redovisningen bör också utvecklingsåtgärder tydligare redovisas

Beslut om reducerat program skall fattas av rektorn liksom beslut om utökat program. Så har inte skett och måste åtgärdas.

Protokoll har inte förts vid elevvårdskonferenser och rektor har inte alltid del- tagit.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Gymnasieskolan i Göteborgs kommun erbjuder ett brett utbud av nationella program. I Bräckegymnasiet erbjuds eleverna valbara kurser och individuella val i rimlig omfattning. Svenska som andraspråk erbjuds liksom undervisning i annat modersmål än svenska.

Enligt författningarna skall eleverna i gymnasieskolan erbjudas franska och tyska både som språk som utgår från grundskolans utbildningsnivå och som nytt språk. Spanska skall erbjudas som nytt språk, men kan också erbjudas som språk som utgår från grundskolans utbildningsnivå. Inspektörerna bedömer att skolan inte uppfyller författningarnas krav avseende språkundervisning, då eleverna i Bräckegymnasiet inte erbjuds denna möjlighet till språkstudier.

Enligt uppgift använder skolan fyra lokala kurser under läsåret 2004/05. Inspektörerna noterar att ett antal av de lokala kursplanerna uppvisar brister och hänvisar till den genomgång av lokala kurser som finns i den sammanfattande gymnasierapporten. Som exempel från Bräckegymnasiet kan dock nämnas kursen elevdemokrati som eleverna fått tillgodoräkna sig utan andra krav än att delta i vad skolan beskriver som elevdemokratiskt arbete. I avsnitt 3 Arbetsmiljö och delaktighet beskrivs det förebyggande hälsoarbetet och skolan uppger att en betydande del av detta arbete sker inom ramen för den lokala kursen livskunskap. Kursen anges som obligatorisk för alla elever i Bräckegymnasiet vilket inte är i överensstämmelse med de nationella bestämmelserna. Den inkräktar på det valbara utrymmet i elevens studieplan. Ett motsvarande innehåll som i livskunskapen skall alltid enligt Lpf 94 ingå i en gymnasieskolas uppdrag och inte regleras av en kursplanestyrd del. Även elevdemokrati är ett läroplansövergripande mål och skall inte utgöra en lokal kurs.

Elever på Hippologiprogrammet uppger att de måste betala drygt 700 kronor för miniräknare.

Information om skolans utbildningar sker förutom via kommunens utbildningskatalog också via skolans webbplats och egna broschyrer. Under hösten före gymnasievalet arrangeras en utbildningsmässa för samtliga elever i årskurs 9 i Göteborgs kommun och samverkansområdet som omfattar 13 kommuner i Göteborgsregionen (GR). Efter det att eleverna fritt kan söka skola (infördes 2000/01) inom hela regionen, finns ingen geografisk koppling mellan grund-

och gymnasieskola. På mässan finns de flesta av de kommunala och fristående gymnasieskolorna inom regionen representerade. Alla elever i årskurs 9 får besöka en gymnasieskola under "niornas dag". På "öppna hus" som arrangeras under kvällar och helger är oftast föräldrarna med.

En förändrad studie- och yrkesvägledningsorganisation kom under 2003. Ett gemensamt Vägledningscentrum inrättades som innebar att studie- och yrkesvägledarna som tidigare varit anställda i de olika gymnasieskolorna gick över till centrat. Arbetet fördelas nu mellan viss tid i Vägledningscentrum medan huvuddelen är förlagd till respektive gymnasieskola. En beskrivning av Vägledningscentrum finns i den sammanfattande gymnasierapporten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att Bräcke gymnasiets arbete inom detta område är godtagbart. Skolan erbjuder ett brett utbud av utbildningar och kurser.

Dock är tillgången på utbildning inte godtagbar i alla delar. Skolan erbjuder inte kurser i moderna språk i enlighet med författningarnas krav, vilket måste åtgärdas.

Det saknas stöd för att kursen livskunskap skall vara obligatorisk. Inspektörerna bedömer att ett antal av de lokala kursplanerna uppvisar brister och hänvisar till den genomgång av lokala kurser som finns i den sammanfattande gymnasierapporten.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Bräcke gymnasiet är lärarna väl utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver. Många lärare i yrkesinriktade ämnen har lång yrkeserfarenhet från respektive bransch. I några fall saknar de pedagogisk utbildning men har påbörjat eller planerar att påbörja en pedagogisk kompletteringsutbildning. Det finns också några instruktörer, som vikarierar som lärare på skolan.

Antal lärare per 100 elever omräknat till heltidstjänster är 10,7 (ur årsredovisningen 2004). Genomsnittet för samtliga kommunala gymnasieskolor i Göteborg är 7,8. Uppgifterna kommenteras med att skolan har små grupper med 18 elever generellt för yrkesprogrammen och att inriktningen Transportteknik på FP är speciellt eftersom vissa undervisningsmoment kräver små grupper med tre-fyra elever. Vidare bedöms att två geografiskt åtskilda utbildningsställen försvårar resursutnyttjandet respektive samordningen med andra skolor i samband med arbetsbrist.

Inspektörerna har inte tagit del av någon plan för kompetensutveckling. Intervjuer visar på att personalen på skolan har behov av ökade kunskaper kring elever med särskilda behov.

Liksom i flertalet av gymnasieskolorna i Göteborg har personalen vid Bräcke-gymnasiet hög medelålder. Bland annat av den anledningen pågår ett arbete vid utbildningsförvaltningen att ta fram en personalförsörjningsplan.

I tidigare avsnitt berördes att eleverna på Hippologiprogrammet uppger att de måste betala drygt 700 kronor för miniräknare. Vid intervjuerna framför eleverna (även från andra program) att det finns en orättvisa mellan de olika programmen, då hippologieleverna själva får stå för kostnader i utbildningen som inte kan jämföras med situationen för bygg- eller transporteleverna.

Det finns ett centralt beläget bibliotek på Lindholmenområdet. Stora Holm har inget bibliotek men kommer enligt rektor att bygga upp en studiehall med en så kallad informatikavdelning.

Lokalerna på Lindholmen uppfattas som ändamålsenliga och tilltalande. Skolan delar lokaler i huset med en annan gymnasieskola vilket bidrar till att lokalerna är spridda. Eleverna ger uttryck för att ordningen och miljön i den med andra skolor på området gemensamma lunchrestaurangen, som drivs av ett privat företag, är bristfällig. Detta förhållande råder också vid inspektionsbesöket i december. Det finns kvarlämnade brickor men också matrester som ligger direkt på borden. Vid utgången från matsalen är det överfyllda sopsäckar och behållare för matrester som möter lunchgästerna. Lokalerna på Stora Holm uppfattas, trots uppgifter om ombyggnadskostnader på 25 miljoner kronor, sammantaget som enkla och provisoriska. Stora brister finns också i utemiljön.

Eleverna på Hippologiprogrammet framför ett antal negativa synpunkter gällande verksamheten och miljön vid stallet Alleby. Eleverna anger att det brister i säkerhet, som exempelvis tomma brandsläckare och lösa sladdar, att det är smutsigt och trångt i spiltorna, att vissa hästar far illa av exempelvis dålig skoning och i något fall ett skadat ben samt att utrustningen är smutsig och trasig. Eleverna har framfört synpunkterna till skolledningen, men uppfattar inte att något händer.

Den resursfördelningsmodell som tillämpas för gymnasieskolan i Göteborgs kommun har ett socioekonomiskt index som ger vissa skolor mer ersättning än andra med anledning av att deras elever förväntas behöva mer resurser, t.ex. i form av stöd eller mindre grupper. Bräcke-gymnasiet får en relativt stor resurs då 55 procent av skolans elever på FP Transportteknik och 19 procent på BP uppfyller kraven för extraresursen. Skolan har valt att satsa på mindre elevgrupper och att anställa fler specialpedagoger.

Ersättningen till skolorna bygger också på antalet elever. Större elevförändringar påverkar skolornas intäkter.

I Bräcke-gymnasiet är inte principerna för resursfördelning kända och diskuteras i begränsad utsträckning med personalen. Resursfördelningen påverkas inte av utvärdering och kvalitetsredovisning. Genom denna brist har skolan dåliga förutsättningar att identifiera och möta de verkliga behoven i verksamheten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att det vid skolan överlag finns godtagbara förutsättningar för att eleverna skall kunna nå målen.

Däremot finns brister i kartläggningen av skolans behov av kompetensutveckling samt i hur skolan fördelar resurser. Den beskrivna situationen på Alleby Ridskola bör kartläggas och åtgärdas.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Bräcke gymnasiet övergripande är av godtagbar kvalitet. Exempel på det som inspektörerna uppfattat som positivt är de mycket goda kontakterna med arbetslivet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- arbetet med normer och värden i synnerhet på enheten Stora Holm,
- elevernas delaktighet och inflytande över sitt lärande och sin utbildning,
- för få elever på Fordonsprogrammets inriktning Transportteknik, när kunskapsmålen,
- elevernas kunskaper om utbildningens mål,
- tillämpningen av skolans handlingsprogram mot kränkande behandling,
- omedelbar utredning och åtgärder då någon utsätts för kränkande behandling,
- det förebyggande hälsoarbetet bland annat genom undervisningen i idrott och hälsa,
- de individuella studieplanerna,
- övergripande planering och styrning för det pedagogiska arbetet,
- undervisningen i de naturvetenskapliga kurserna för eleverna på Hippologiprogrammet,
- organisationen av undervisningen i idrott och hälsa,
- kvalitetssäkring av betygssättningen är bristfällig och skolan saknar i stor utsträckning rutiner för uppföljning av resultaten,
- ledningen av skolan avseende pedagogiskt ledarskap, ansvarsfördelning, beslutsordning och kommunikation,
- kvalitetssäkring och förbättringsarbete,
- rektorn bör delta i elevvårdskonferenser i större utsträckning och protokoll måste upprättas,
- arbetet med kompetensutveckling,
- principer och grund för resursfördelning samt
- verksamheten och miljön vid stallet Alleby avseende lokalernas skötsel, säkerhetsutrustning med mera.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Elever som behöver stöd ges inte alltid det och åtgärdsprogram upprättas inte regelmässigt (8 kap. 1, 1 a §§ gymnasieförordningen).
- Beslut om reducerat program skall fattas av rektorn liksom beslut om utökat program (5 kap. 22-23 §§ gymnasieförordningen).
- Skolan erbjuder inte kurser i moderna språk i enlighet med författningarnas krav (5 kap. 4 § gymnasieförordningen).

Datum

Ort

2005-09-06

Göteborg

Hans Enckell

Monica Gillenius